

Komunikat 18/2019: Ile płacy mamy z pracy?

dr Aleksander Łaszek

1 maja 2019 r.

Ile płacy mamy z pracy?

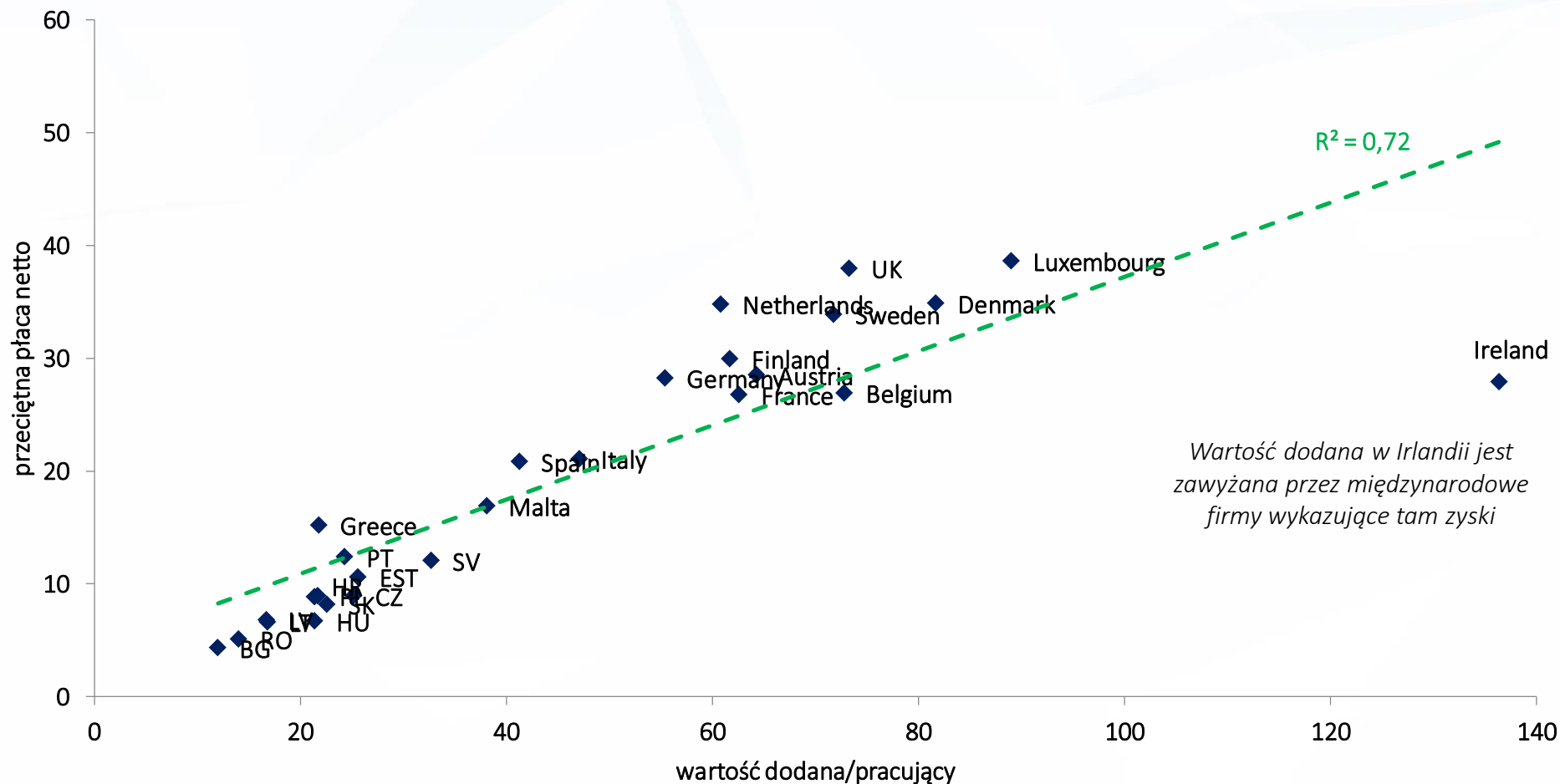
Przedsiębiorstwa niefinansowe to serce polskiej gospodarki; to tam powstaje ponad 70% polskiego PKB. Przeciętnie osoba pracująca w sektorze przedsiębiorstw w 2017 roku miesięcznie produkowała dobra i usługi o wartości ponad 9,7 tys. zł, podczas gdy przeciętne wynagrodzenie netto wyniosło 3,1 tys. zł.

Co się działo z pozostałymi 6,6 tys. zł?

Wartość dodana w przeliczeniu na pracującego jest miarą wydajności pracy i to różnice w wydajności pracy są najważniejszym źródłem różnic w wysokości płac pomiędzy krajami. To dlatego tak ważne są reformy zwiększające wydajność pracy.

Wartość dodana a przeciętne wynagrodzenie

Tys. EUR, 2015 rok; wyczerpania dla samotnej osoby zarabiającej przeciętne wynagrodzenie brutto

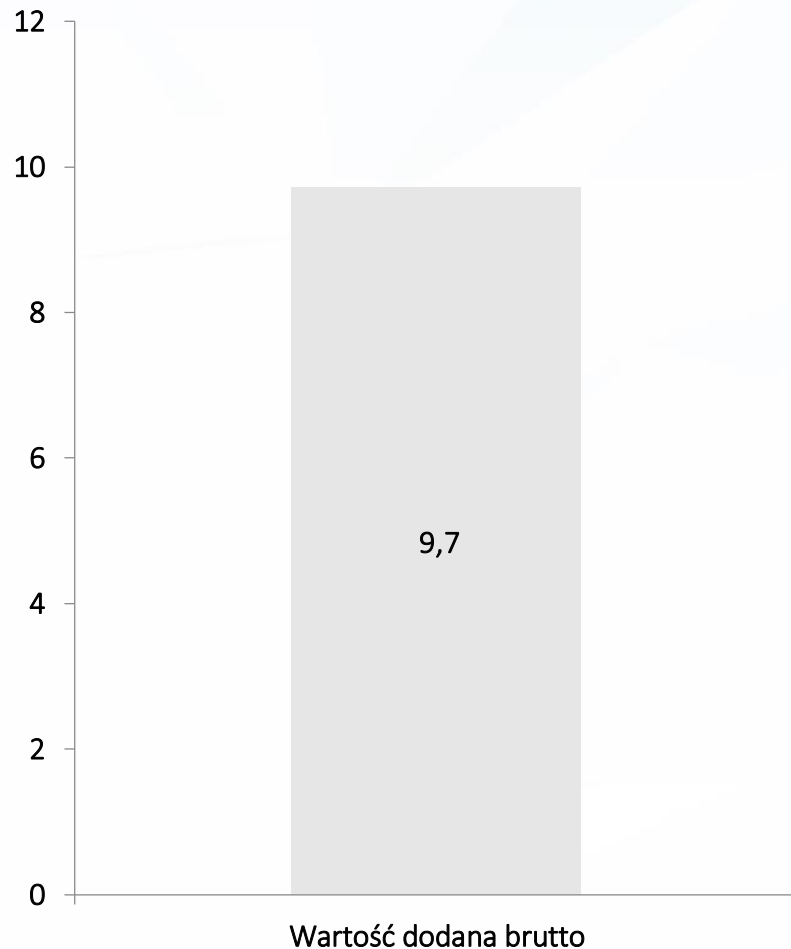

Wartość dodana w Irlandii jest zawyżana przez międzynarodowe firmy wykazujące tam zyski

Przeciętnie osoba pracująca w sektorze przedsiębiorstw w 2017 roku wyprodukowała dobra i usługi o wartości 116,7 tys. zł, co średnio daje 9,7 tys. zł miesięcznie.

Wartość dodana na pracującego

Tys. PLN w skali miesiąca, 2017 rok

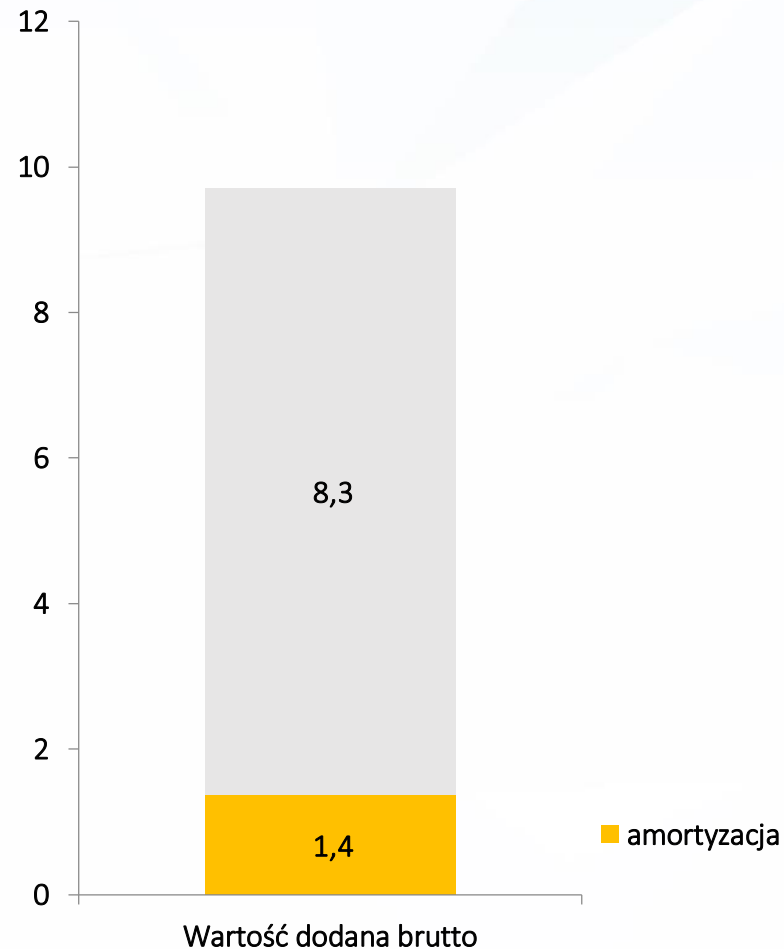
Wartość dodana w przeliczeniu na pracującego jest miarą wydajności pracy i to od niej należy zaczynać dyskusję o wysokości płac.

Wartość dodana to przyrost wartości dóbr zakupionych przez jednostkę, powstały w wyniku procesu produkcji lub tworzenia usług. Wartość ta jest naliczana w oparciu o wartość sprzedaży, uwzględniając zmiany w zapasach, pomniejszoną o całkowite koszty zakupu materiałów, towarów i usług.

Użyte w trakcie produkcji maszyny i urządzenia zużywają się, a koszt ich zastąpienia w skali miesiąca to ok. 1,4 tys. zł. Po odliczeniu amortyzacji wartość dodana netto na pracującego wynosiła przeciętnie 8,3 tys. zł.

Wartość dodana na pracującego

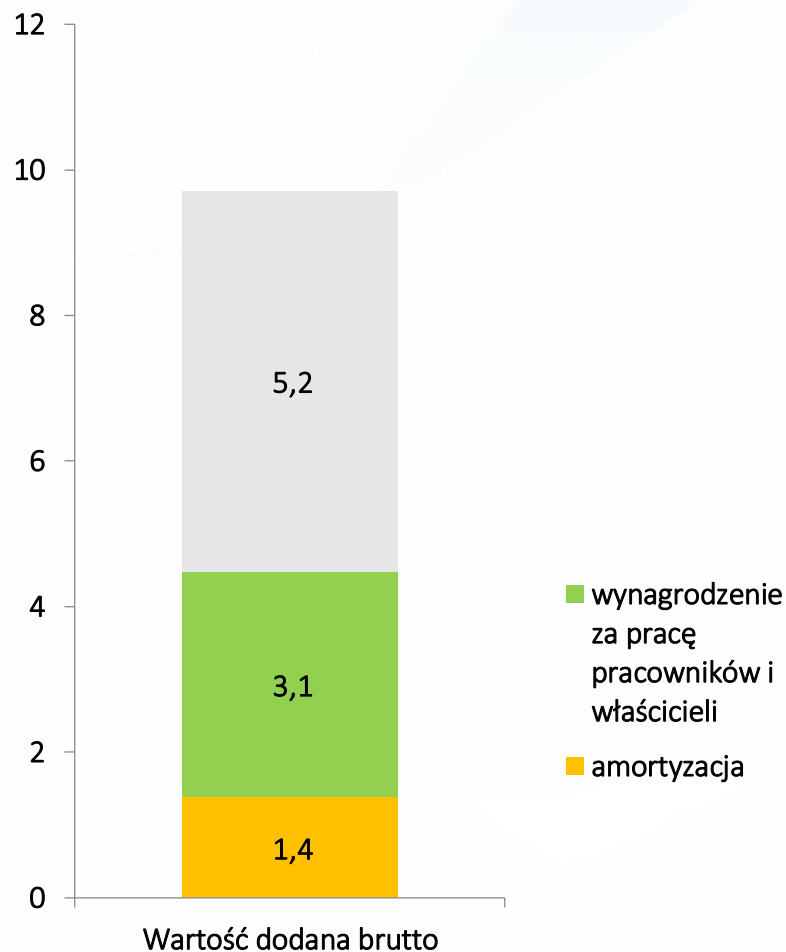
Tys. PLN w skali miesiąca, 2017 rok

Wartość dodana w gospodarce powstaje dzięki połączeniu pracy i kapitału. Za swój wkład w tworzenie wartości dodanej osoby pracujące przeciętnie otrzymywały 3,1 tys. zł netto.

Wartość dodana na pracującego

Tys. PLN w skali miesiąca, 2017 rok

Wynagrodzenie za pracę obejmuje zarówno wynagrodzenie osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach, jak i pracujących w nich właścicieli.

• *W przypadku pracujących właścicieli problemem jest rozdzielenie jaka część wynagrodzenia stanowi zapłatę za ich pracę, a jaka zapłatę za wniesiony kapitał, ponoszone ryzyko i pomysł organizacji przedsiębiorstwa. Przykładowo w sklepie, w którym pracuje tylko jego właściciel, trudno uznać, że cały osiągnany przez niego dochód jest wynagrodzeniem kapitału, pomijając wkład jego pracy.*

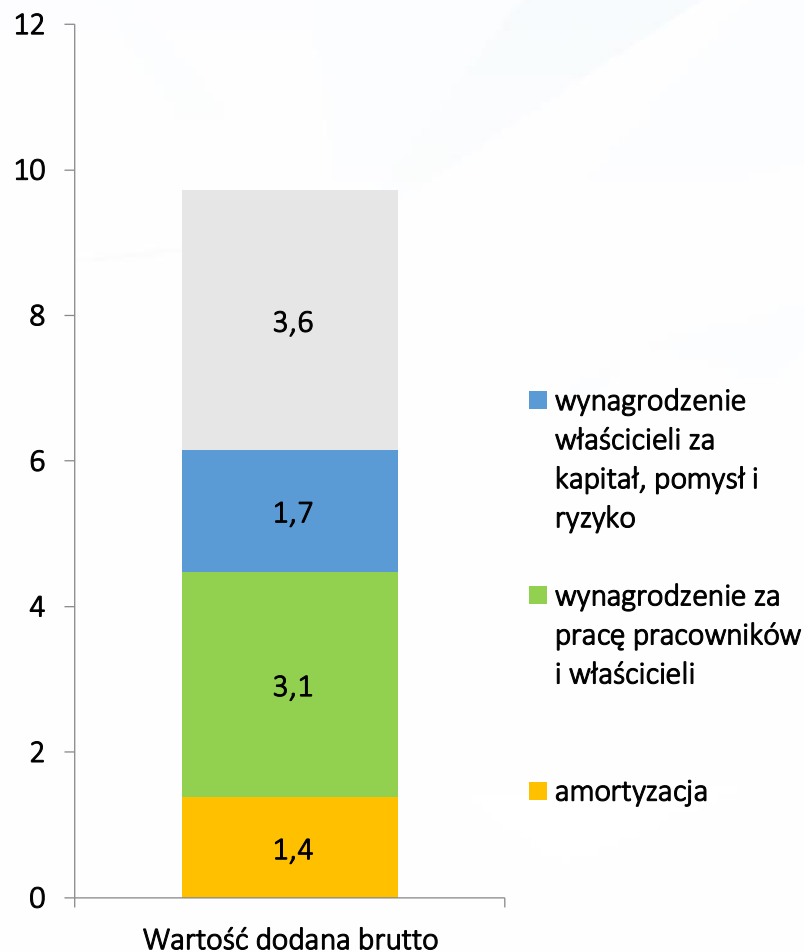
• *Problem jest istotny - spośród 9,8 mln osób pracujących w przedsiębiorstwach w 2017 roku tylko 6,8 mln osób stanowili zatrudnieni tam pracownicy, a 3 mln osób to właściciele i pomagający im członkowie rodziny.*

• *Na potrzeby oszacowania wynagrodzenia pracy założyliśmy, że przeciętne wynagrodzenie właścicieli za ich wkład pracy jest równe przeciętnemu wynagrodzeniu zatrudnionych. Takie podejście może zaniżać dochody pracy i zawyżać dochody z kapitału, jeśli pracujący właściciele przedsiębiorstw są bardziej produktywni od zatrudnianych przez nich pracowników.*

Właściciele są wynagradzani za wniesiony przez siebie kapitał, podjęte ryzyko inwestycji i w końcu pomysł na zorganizowanie przedsiębiorstwa. Przeciętnie, w przeliczeniu na jednego pracującego, właściciele zarabiali 1,7 tys. zł miesięcznie (netto).

Wartość dodana na pracującego

Tys. PLN w skali miesiąca, 2017 rok

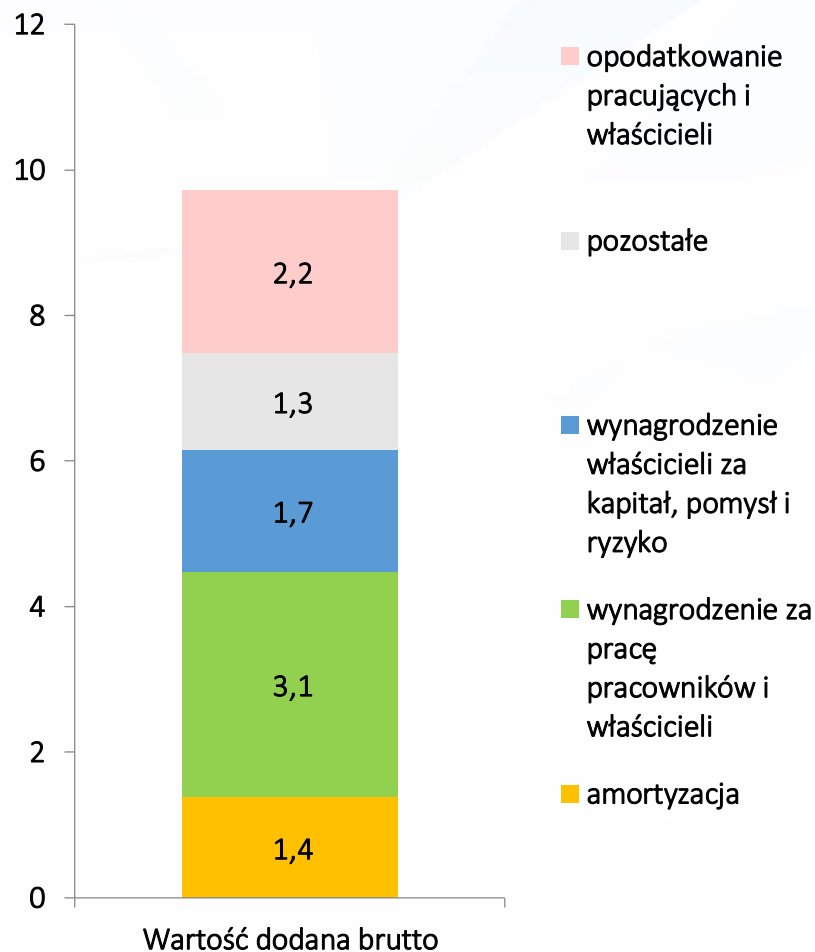
Wynagrodzenie właścicieli obejmuje wynagrodzenie za wykorzystany kapitał, pomysł na biznes i ponoszone ryzyko.

- W przypadku spółek kapitałowych ich kapitały własne wynosiły ponad 1,4 biliona złotych. Przy zyskach netto na poziomie 140 mld zł oznacza to, że stopa zwrotu na zainwestowanym kapitale wynosiła około 10%.*
- W tym samym czasie najbezpieczniejszy polski instrument finansowy – 10 letnie obligacje skarbowe dawał rocznie zarobić 3,5%. Można więc przyjąć, że 3,5% stanowiło wynagrodzenie za udostępniony kapitał, natomiast 6,5% było premią za podjęte ryzyko (firmy bankrutują znacznie częściej niż państwa) oraz pomysł na biznes.*
- Zarówno zbyt niskie stopy zwrotu na kapitale, jak i zbyt wysokie mogą niepokoić wskazując na niewystarczającą konkurencyjność (czy ulgi lub subsydia sztucznie chronią firmy przed bankructwem?) albo na monopolistyczną pozycję przedsiębiorstw.*

Zarówno dochody pracujących, jak i właścicieli są obłożone szeregiem podatków i składek, łącznie w przeliczeniu na jednego pracującego podatki i składki miesięcznie wynosiły ponad 2,2 tys. zł.

Wartość dodana na pracującego

Tys. PLN w skali miesiąca, 2017 rok

• Dochody osób zatrudnionych są obciążone przeciętnie 40% podatków (PIT) i składek (NFZ, ZUS). Przy przeciętnym wynagrodzeniu wynoszącym 4,5 tys. zł faktyczny koszt dla pracodawcy wynosi 5,4 tys. zł, natomiast pracownik netto otrzymuje 3,1 tys. zł.

• Dochody osób prowadzących działalność gospodarczą są obciążone 19% podatkiem PIT oraz ryczałtowymi miesięcznymi składkami ZUS w wysokości ok. 1 tys. zł.

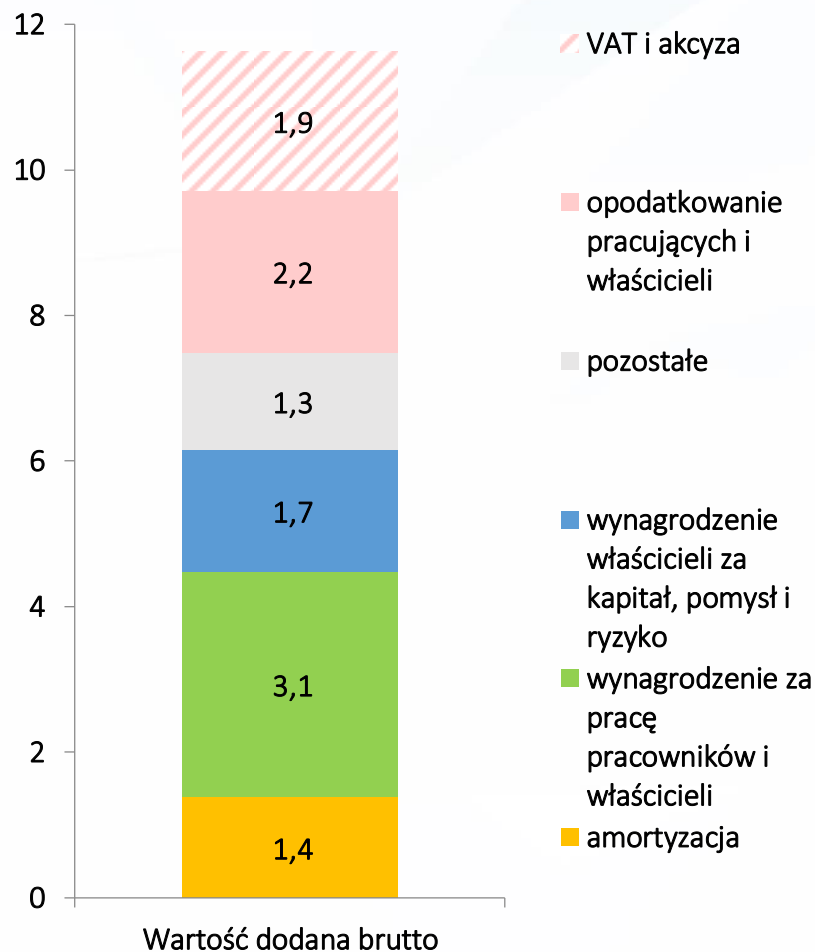
• Dochody ze spółek kapitałowych są obciążone podwójnie. Najpierw na poziomie firmy 19% podatkiem CIT, a później, po wypłacie zysków właścicielowi, podatkiem PIT. W przypadku polskich właścicieli jest to najczęściej 19%, co łącznie daje 34% podatku. Właściciele zagraniczni płacą podatek dochodowy według krajowych stawek.

• Kategoria pozostałe obejmuje m.in. zmianę zapasów, utratę wartości inwestycji oraz inne opłacane przez przedsiębiorstwa podatki.

Wartość dodana nie uwzględnia podatków pośrednich takich jak VAT i akcyza, choć są one płacone przez przedsiębiorstwa. Po ich doliczeniu podatki i składki w przeliczeniu na jednego pracującego wynosiły ponad 4,1 tys. zł.

Wartość dodana na pracującego

Tys. PLN w skali miesiąca, 2017 rok

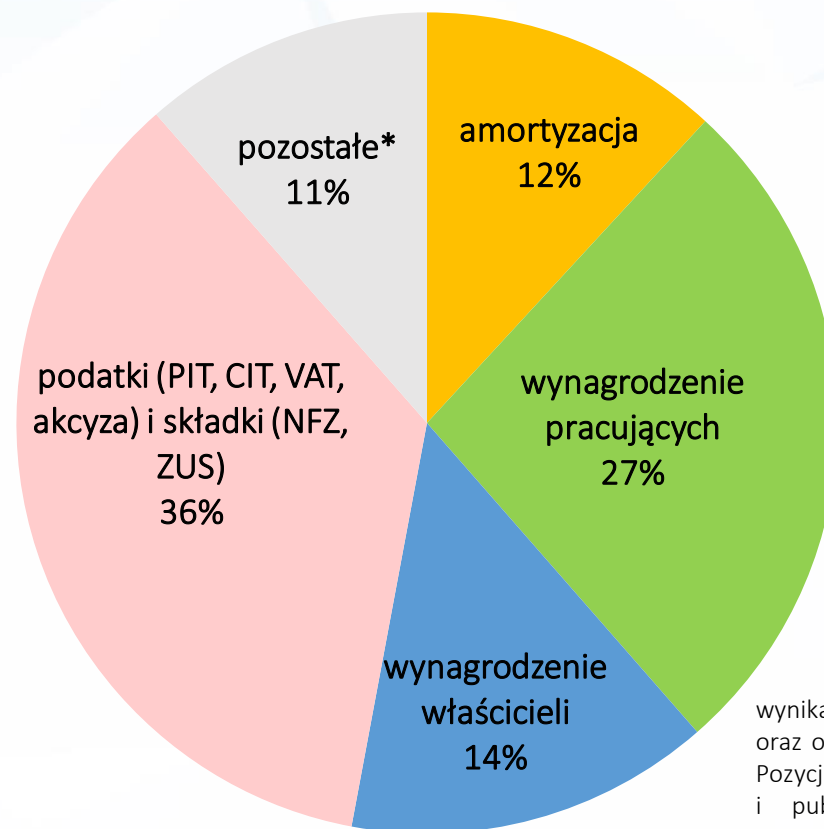

- Z ekonomicznego punktu widzenia podatek VAT i akcyza w ostatecznym rozrachunku obciąża konsumentów (poza pracującymi w przedsiębiorstwach są nimi emeryci i renciści, rolnicy, pracownicy budżetówki), choć formalnie odprowadza go przedsiębiorstwo.
- Pieniądze z podatków przede wszystkim idą na największe wydatki państwa: emerytury i renty (30% wydatków), edukację (11%) i ochronę zdrowia (11%).

Przyjmując za 100% wartość dodaną razem z podatkami pośrednimi, największa część trafiła w postaci podatków i składek do państwa (co najmniej 36%). Na wynagrodzenie za pracę pracowników i właściciele poszło 27%. Wynagrodzenie właścicieli za wniesiony kapitał, pomysły oraz poniesione ryzyko stanowiło 14%.

Podział wartości dodanej brutto, łącznie z VAT

%

*Pozostałe obejmuje m.in. wartości wynikające ze zmiany stanu zapasów, utraty wartości oraz obciążenia wynikające z naliczonych podatków. Pozycje te nie podlegają osobnemu opracowaniu i publikacji GUS dla zbiorowości jaka jest prezentowana w publikacji „Działalność przedsiębiorstw niefinansowych”, dlatego brak ich szczegółowego rozbicia.